

Šesté komnaty

Kapitola šestá

V níž se sděluje jeden účinek modlitby, o níž byla řeč v předchozí kapitole. A také podle čeho se pozná, zda je pravá a že nejde o klam. Pojednává o jiné milosti, již Bůh uděluje duši, aby ho velmi chválila.

1 Po těchto tak velikých milostech duše zůstává v roztouženém očekávání, než se bude moci se plně radovat z Toho, jenž jí je daroval. Život se pro ni stává jedním velkým trápením, přestože lahodným. Velice touží zemřít, a tak s hojnými slzami prosí Boha, aby ji vysvobodil z tohoto vyhnanství. Všechno, co na zemi vidí, ji unavuje, leda v samotě nachází trochu úlevy, ale její trápení ji zas dožene a bez něj to nejde. Ubohý motýlek nemůže najít trvalý příbytek, naopak: protože duše kráčí s láskou,¹ každá příležitost v ní jen více rozněcuje onen žár a nutí ji vzlétnout. A tak jsou v těchto příbytcích velmi častá vytržení, aniž by jim bylo možno zabránit, i když se dějí na veřejnosti. Poté přichází pronásledování a pomluvy, které duši nedovolují žít bez obav, i když jim nechce podléhat, přestože lidé, kteří ji znejist'ují je mnoho, zvláště mezi zpovědníky.

2 A i když se zdá, že na jedné straně, má duše hlubokou vnitřní jistotu, zvláště, když přebývá o samotě s Bohem, na druhé straně se velice rmoutí, protože se dosti obává, aby ďáblouvu lstí neurazila Toho, jehož tolik miluje, zatímco pomluvy ji příliš netrápí, pokud ji zrovna nekárá její zpovědník, jakoby snad s tím vším byla schopna něco udělat. Nedělá než že prosí ostatní o modlitbu a Jeho Veličenstvo snažně žádá, aby ji vedlo po jiné cestě, protože jí to bylo doporučeno, jelikož tato cesta je hodně nebezpečná. Ale protože jí přinesla tolik užítku, který nemůže nevidět a četla a viděla a ví, že při dodržení Božích přikázání jí tato cesta přivede do nebe, nemůže po ní netoužit, i když si nepřeje než odevzdat to vše do Božích rukou. A i to jí trápí, tedy že po této milosti nemůže netoužit, protože si připadá neposlušná vůči svému zpovědníkovi, vždyt' poslušnost a vystříhat se urážky našeho Pána jsou podle ní jediné prostředky, jak se ubránit klamu. Proto by se úmyslně nedopustila žádného všedního hříchu, za nic na světě, a velice se trápí, že se nemůže vyhnout mnoha hříchům nevědomým.

3 Bůh do těchto duší vkládá tak obrovskou touhu v ničem ho nezarmoutit, i kdyby to byly maličkosti, a vyhnout se nedokonalostem, jak jen to je možné, že už jen proto - i kdyby tu nebyly další důvody - přeje si utéci od lidí. Velice závidí těm, kteří žijí a žili na poušti. Zároveň by se ale nejradši postavila doprostřed světa a pokusila se přispět k tomu, aby aspoň nějaká duše chválila Boha o něco více. A jestliže je dotyčná osoba žena, trápí se, že k tomu pro svůj ženský rod nemá oprávnění a velmi závidí těm, kteří mohou svobodně povznést hlas a hlásat veřejně, jaký je onen veliký Bůh zástupů.

4 Ach, ubohý motýlek, spoutaný tolika řetězy, které mu nedovolují vzlétnout, jak by si přál! Slitujte se nad ním, můj Bože, učinite, aby se splnila některá jeho přání, pro vaši čest a slávu. Zapomeňte na jeho neurozenost a že si to nezasluhuje. Máte dostatek sil k tomu, Pane, aby se vody velkého moře a velkého Jordánu stáhly a synové Izraele jimi prošli. Nelitujte ho tedy, vždyt' s vaší silou může snést mnoho protivenství, je pro to pevně rozhodnut a přeje si to. Vztáhněte, Pane, vaši mocnou paži, at' nepromarní život v ubohostech. At' se vyjeví vaše velikost na tvorů tak žensky slabém a ubohém², aby svět pochopil, že nic nepochází od něj a vzdal vám chválu, at' ho to stojí co to stojí. I kdyby měl dát tisíc životů (kdyby jich tolik měl) jen proto, aby vás jediná duše díky jeho přispění chválila o něco více. Takové životy by považoval za dobře využitě, i když vidí, ve vši pravdě, že si nezasluhuje pro vás snášet ani to nejmenší trápení, natož umřít.

5 Nevím už, za jakým účelem a proč jsem to vyprávěla, sestry, vyšlo to ze mě jen tak. Pochopte, že jde bezpochyby o dopad, který tato vytržení či uchvácení na nás mají, protože tyto touhy nepomíjí, ale mají trvalý charakter³, a když se vyskytne příležitost, jejich upřímnost vyjde najevo.

¹ "Anda el alma tan tierna de amor"

² „en cosa tan femeníl y baja“

³ "están en un ser"

Proč říkám, že mají trvalý charakter? Když si i přesto někdy duše připadá zbabělá i v ubohých maličkostech a tak vystrašená a bez sil, že se jí zdá, že nemá k ničemu odvalu – chápu to tak, že ji tu Pán ponechává takovou jaká je, aby z toho načerpala větší užitek, protože uvidí, že jestli si sama sebe za něco cenila, všechno to pocházelo od Jejího Veličenstva, a vidí to s takovou jasností, že je z toho docela zničená a mnohem více poznává Boží milosrdenství a velikost, jež projevil na tak ubohém tvorovi. Ale nejčastěji je tomu tak, jak jsme řekli předtím.⁴

6 Jednoho si na této veliké touze uvidět našeho Pána, sestry, povšimněte: někdy je tak naléhavá, že je zapotřebí ji nepodporovat, ale naopak nechat se rozptýlit, pokud tedy můžete, protože u stavů, o nichž bude řeč dále, to není žádným způsobem možné, jak uvidíte. U těchto je to někdy možné, protože rozum tu je zcela při smyslech a může se zcela přizpůsobit Boží vůli a říci totéž, co svatý Martin⁵ a odvrátit pozornost jinam, jestliže je touha přesprávně naléhavá. To proto, že takové touhy náleží osobám již velmi pokročilým, takže by nás ďábel mohl oklamat, chtěje, abychom sami sebe za takové považovali. Proto je vždy lepší postupovat se svatou bází. Ale osobně se domnívám, že kdyby šlo o ďáblovu pletichy, do ztišení a pokoje, které tato trýzeň v duši působí by byla vždy přimíšena nějaká vášeň, jako se nám děje, když se trápíme pro obyčejné světské záležitosti. Ale kdo nemá zkušenost s jedním ani s druhým přáním, neporozumí a bude to, co se mu děje, považovat za něco důležitého a podněcovat svou touhu a způsobí si tak velké škody na zdraví, neboť tato trýzeň bývá velmi dlouhá či alespoň častá.

7 Také si všimněte, že často trýzeň může způsobit naše slabá tělesná konstituce, zvláště u osob, které hned pro všechno uroní slzu – budou se tisíckrát domnívat, že pláčou pro Boha, ale není tomu tak. A může se stát, že přívál slz někdy nastává pro každé slovíčko, které taková osoba slyší nebo má na mysli a domnívá se, že je od Boha, a proto upadá do pláče - a přitom to mohou působit jisté št'ávy, které se jí usadily u srdce. A právě od nich někdy pochází pláč, spíše než z lásky k Bohu, takže se zdá, že takové osoby nikdy nepřestanou slzet a protože pochopily, že slzy jsou dobré, nesnaží se je zastavit a naopak je podporují, jak jen lze a nechtějí nic jiného. Dábel se je tu snaží oslabit, aby se posléze nemohly modlit a dodržovat řeholi.

8 Tuším, že mi teď namítnete, co tedy máte dělat, když i v něčem tak prospěšném, jako jsou slzy, vidím nebezpečí a možnost omylu. A že se mýlím. Může být, ale věřte, že mluvím o tom, co jsem viděla u jistých lidí, i když ne u sebe, protože já nejsem křehoučká, mám srdce spíše příliš tvrdé,⁶ že mě to někdy trápí – takže i když je plamen v mém nitru veliký, mé srdce je tak obrněné, že do něj proniká tato milost jen pomalu, po kapkách. Dobře pochopíte, když slzy pochází z onoho plamene, protože jsou mnohem útěšnější a uklidňující, ne halasné a málokdy působí bolest. I kdyby šlo o klam, plyne z něj jedno dobro, a to že může uškodit tělu, avšak ne duši. A i když o klam nejde, je přesto dobré mít se na pozoru.

9 Nemysleme si, že si všechno odbudeme tím, že budeme hojně ronit slzy - máme tu naopak přiložit ruku k dílu a cvičit se v ctnostech, těch si tu máme všimnout a slzy nechme at' přijdou, až nám je Bůh sešle a nijak zvláště je nevyvolávejme. Poslouží k tomu, aby svlačily naši vyprahlou zem a jsou velkou nápomocí, aby vydala plody, a to tím více, čím méně se o ně budeme starat, neboť jde o vodu, která padá z nebes – ta, již si obstaráváme únavnou prací, s ní nemá nic společného. Často se totiž můžeme činit až do vyčerpání a nenarazíme ani na kaluž, natož na pramen. Proto, sestry, myslím, že je lepší, abychom se postavily před Pána a obdivovaly jeho milosrdenství a velikost a naši ubohost. At' nám dá, co chce, at' vodu či vyprahlost: on mnohem lépe ví, co nám prospívá. Pak bez vyčerpání budeme pokračovat v naší cestě a ďábel bude mít méně příležitostí, aby nás podváděl.

10 Uprostřed tohoto trápení i potěšení prožívaných zároveň, náš Pán někdy duši naděluje jakousi veselost a zvláštní modlitbu, které duše není schopna docela porozumět. Jestliže vám však tuto milost udělí, velice ho chvalte a vězte, že jde o cosi přechodného. Podle mě, jde o veliké spojení mohutností, při němž jim ovšem náš Pán ponechává svobodu, aby se velice radovaly podobně jako i smysly - aniž by cháply, z čeho a jak se radují. Vypadá to jako nesmysl

⁴ Tj. na počátku odstavce, tudíž, že jde o trvale pozitivní stav, kdy člověk na sobě vnímá působení přijatého daru.

⁵ „Pane, je-li mě ještě zapotřebí pro tvůj lid, neodmítám službu.“

⁶ *corazón recio*

a opravdu se to tak zdá a radost duše je tak převeliká, že se nechce radovat sama, ale nejraději by to hlásala všem lidem, aby s ní chválili našeho Pána, k tomu směřuje veškeré její úsilí. Ach, jaký svátek a jaké sláva, kdyby mohla dát světu pochopit, jak velká je její radost! Zdá se, že našla sebe samu a že jako otec marnotratného syna by chtěla všechny přizvat k velikému slavení, protože vidí, že se nachází na bezpečném místě, alespoň prozatím. A podle mě zcela důvodně, protože tak velká vnitřní radost v samých hlubinách duše, takový pokoj a spokojenost, jež ji povzbuzují k tomu, aby chválila Boha, nemohou být od ďábla.

11 Už dost na tom, jestliže duše v tomto velkém vznětu a veselí svede mlčet a skrývat svůj stav, i když se přitom hodně trápí. Podobně to asi muset cítit svatý František, když se v polích setkal se zlodějí a on jim říkal, že je vězněm velikého krále a také další svatí, kteří odchází do pustin, aby ho následovali v opěvování Boha. Zнала jsem jednoho, jmenuje se bratr Pedro de Alcántara, který byl právě takový, aspoň podle toho, jaký vedl život a dělal totéž a ti, kdo ho někdy slyšeli ho měli za blázna.⁷ Ach jak užitečné bláznovství, sestry! Kéž by nás všechny jím Bůh obdařil! A jakou milost vám udělil, když vás přivedl na tato místa: i kdybyste ji skutečně obdržely a projevila by se na vás, byly byste zde spíše podporovány než pomlouvány jako se to děje ve světě, kde se tak málo nosí podobné hlásání chval, že není divu, že vznikají pomluvy.

12 Ach nešťastná doba a bídný život, jež nyní žijeme a šťasten, komu se podařilo zůstat stranou! Někdy mě zvláště těší, když jsme spolu a vidím své sestry tak plné vnitřního života, že se předhánjí v tom, která bude více chválit našeho Pána za to, že žije v klášteře, protože je zcela zřejmě vidět, že jejich chvály stoupají z hlubin duše. Přála bych si, sestry, abyste to činily často, vždyť jedna, která začne, je povzbuzením pro ostatní. A jak byste mohly lépe zaměstnat váš jazyk, když jste spolu, než chválou Boha. Vždyť je toho tolik, zač mu vzdávat chvály!

13 Proste Jeho Veličenstvo, aby nás často obdařilo touto modlitbou, neboť je dosti jistá a prospěšná a sami jí nabýt nemůžeme, protože je nadpřirozená. A někdy trvá celý den a duše se pak podobá člověku, který hodně pil, ale ne tolik, aby byl zbaven smyslů, nebo člověku, který propadl melancholii a nepřišel sice úplně o rozum, ale není schopen se odpoutat od věci, která zaujala jeho představivost a není, kdo by ho z toho vysvobodil.

Jde o dosti hrubá přirovnání pro něco tak jemného, ale nenapadá mě nic lepšího. Přitom jde o radost, která duši udržuje v tak velkém zapomnění na sebe sama a na vše stvořené, že nevnímá nic jiného a není schopna mluvit, než o tom, co pochází z její radosti, tedy chválit Boha.

Pomozte tedy všechny této duši. Proč usilujeme o větší důvtip? Vždyť co nám může dát větší uspokojení? Ať nám jsou nápomocni i všichni tvorové, na věky věků, amen, amen, amen.

⁷ Srov. též KŽ 27, 16-20; 30, 2-7